

Barometr ekologiczny Bałtyku

Co wiemy o stanie naszego morza?

Raport Grupy Enea stworzony w ramach akcji:

**BAŁTYK
DLA POKOLEŃ**

Partnerem publikacji jest:
United Nations Global Compact Network Poland

Warszawa, kwiecień 2022 r.

Spis treści

Spis treści	3
Wprowadzenie	4
Raport w liczbach	7
Ocena stanu Morza Bałtyckiego	10
Bałtyk na „trójkę”	12
Morze Bałtyckie na tle innych akwenów	13
Trend dotyczący czystości Bałtyku	14
Największe zagrożenia dla Bałtyku	16
Główne zagrożenia dla Bałtyku i jego obecne problemy	18
O jakich zanieczyszczeniach Bałtyku wiedzą Polacy?	19
Najbardziej niebezpieczne zanieczyszczenia	20
Opinie na temat Morza Bałtyckiego i jego popularność	22
Polacy o stanie i przyszłości Bałtyku	24
Bałtyk jako miejsce wypoczynku	26
Ekspertki podsumowują raport Grupy Enea	27

Wprowadzenie

Szanowni Państwo,

z przyjemnością przedstawiamy Państwu raport „Barometr ekologiczny Bałtyku”, który powstał by sprawdzić stan wiedzy i poznać zdanie Polaków na temat oceny kondycji naszego morza. Prezentujemy w nim aktualne dane i opinie mieszkańców naszego kraju na temat stanu Morza Bałtyckiego, w kontekście jego zanieczyszczenia, obecnych i przyszłych zagrożeń oraz wyzwań związanych z jego gospodarczą, turystyczną czy ekonomiczną eksploatacją.

Raport jest jednym z elementów naszego projektu #BałtykDlaPokoleń, który realizujemy we współpracy z United Nations Global Compact Network Poland. Naszym celem jest zwrócenie uwagi opinii publicznej oraz dyskusja na poziomie krajowym i międzynarodowym na temat zalegających na dnie Bałtyku pozostałości po II wojnie światowej – broni chemicznej i wraków statków wypełnionych paliwem. Stanowią one zagrożenie dla morskiego ekosystemu, życia i zdrowia człowieka, a także dla gospodarki morskiej. Wierzymy, że nadając rozgłos problemowi będziemy pozyskiwać kolejnych zaangażowanych partnerów zainteresowanych rozwiązaniem tego problemu. A w niedługiej perspektywie, w porozumieniu z innymi krajami nadbałtyckimi, rządami, samorządami, organizacjami biznesowymi i pozabiznesowymi, będą mogły rozpocząć się realne działania na rzecz oczyszczenia dna Bałtyku.

Morze Bałtyckie to jeden z ulubionych wakacyjnych kierunków Polaków. Nadmorskie miejscowości zyskały jeszcze więcej na popularności w czasie pandemii, gdy pojawiły się ograniczenia w turystyce międzynarodowej, a rodacy częściej wybierali krajowe destynacje na miejsce wypoczynku. Bałtyk odgrywał i będzie odgrywać istotną rolę w naszym życiu społecznym. Wśród ankietowanych trzy czwarte zadeklarowało, że było nad naszym morzem w ciągu ostatnich pięciu lat. To jednak nie tylko turystyka, ale wiele innych gałęzi przemysłu (rybołówstwo, morska energetyka wiatrowa, przemysł stoczniowy), ważnych dla mieszkańców Polski i pozostałych państw basenu Morza Bałtyckiego. By zapewnić bezpieczne korzystanie z zasobów i bogactw morza – nie tylko nam, ale i kolejnym pokoleniom – musimy zadbać o jego ekosystem i podjąć działania na rzecz ochrony wód morskich.

Bałtyk jest drugim w Europie akwenem pod względem atrakcyjności dla gospodarki offshorowej. W projekty morskich farm wiatrowych w polskiej strefie Morza Bałtyckiego angażują się najwięksi gracze rynku energetycznego, w tym Enea. Transformacja energetyczna – polegająca na odejściu od energetyki węglowej i zwrocie ku odnawialnym źródłom energii – dzieje się, a w związku z atakiem Rosji na Ukrainę będzie przyspieszać. Polska ma ogromne szanse na to, by stać się wiodącym dostawcą zielonej energii pochodzącej z bałtyckich farm wiatrowych, realizując jednocześnie wytyczne polityki klimatycznej UE, która wyznaczyła rok 2050 jako datę graniczną dla osiągnięcia przez Europę neutralności klimatycznej.

Polacy zdają sobie sprawę ze stanu środowiska naturalnego naszego morza i wpływu człowieka na florę i faunę. Naukowcy od lat apelują o podjęcie zdecydowanych działań. Uczestnicy badania, pytani

o czystość Bałtyku, ocenili ją na trzy w sześciostopniowej skali, zauważając zanieczyszczenia wpływające przez rzeki zasilające morze, problem zanieczyszczeń chemicznych, min, broni i wraków statków.

Może się wydawać, że w związku ze skalą problemu zanieczyszczenia wód pozostałościami po II wojnie światowej, koniecznością zaangażowania społeczności i instytucji międzynarodowych oraz kosztami przedsięwzięcia oczyszczenia dna morskiego, które przekraczają możliwości niejednego państwa bałtyckiego, działanie pojedynczej osoby nie będzie miało znaczenia. Nic bardziej mylnego. Razem powinniśmy nagłaśniać problem, rozmawiać o nim w przestrzeni publicznej, by pozyskiwać głosy poparcia i kolejnych partnerów, którym będzie zależało na działaniu i rozwiązywaniu tej kwestii. Przyjęcie w 2021 r. przez Parlament Europejski rezolucji wzywającej UE do oczyszczenia Morza Bałtyckiego z wraków statków i broni chemicznej z okresu II wojny światowej to ogromny sukces Polski na arenie międzynarodowej. Kolejnym krokiem jest wykonanie tej rezolucji. W tej sprawie może się wypowiedzieć każdy z nas, wystarczy podpisać nasz apel do Komisji Europejskiej na stronie www.baltykdlapokolen.pl.

Serdecznie zachęcam do lektury raportu „Barometr ekologiczny Bałtyku”. Warto skonfrontować swoje opinie ze stanem faktycznym, wyciągnąć wnioski, a przede wszystkim działać, bo Bałtyk potrzebuje naszego wsparcia, by kolejne pokolenia mogły z niego korzystać w stopniu co najmniej takim samym, jak nam obecnie jest to dane.

Z poważaniem

Anna Lutek

Dyrektor Departamentu
Public Relations i Komunikacji

Enea S.A

Kamil Wyszowski
Przedstawiciel Krajowy, Dyrektor Wykonawczy
United Nations Global Compact Network Poland

Bałtyk. Morze problemów czy morze możliwości? To pytanie zdaje się jednak mieć nieco mniej zachowawczą odpowiedź. Bałtyk to bowiem morze wyzwań. Z jednej strony ekologicznych, związanych z ochroną środowiska, a przez to także nierozzerwalnie połączonych z gospodarką odpadami i zanieczyszczeniami powodowanymi przez turystów, czy też niebezpieczeństwem pochodzącym ze znajdujących się na dnie akwenu substancji toksycznych, pozostałości wraków i broni z okresu II wojny światowej. Z drugiej strony Bałtyk jest obszarem wyzwań natury gospodarczej i ekonomicznej, które traktują o wysokiej użyteczności Morza Bałtyckiego w kontekście bezpieczeństwa dostaw różnorodnych produktów i surowców, a także procesu transformacji energetycznej Polski.

W UN Global Compact Network Poland realizujemy misję wnoszenia podmiotów gospodarczych i państwowych na tory prawdziwej odpowiedzialności za zrównoważony rozwój. Realizując przy tym założenia polityki klimatycznej ONZ, wspieramy nasze działania w oparciu o cele, które Organizacja Narodów Zjednoczonych wyznaczyła, aby ukierunkować działania biznesu i administracji publicznej na sprawiedliwy i zrównoważony rozwój.

Morze Bałtyckie to z całą pewnością dobro narodowe, którego wartość dla Polski nie jest mierzona jedynie we wskaźnikach ekonomicznych, ale przede wszystkim w niematerialnym, a zarazem niepoliczalnym wymiarze krajobrazowym i środowiskowym. Bałtyk jest bowiem wartością samą w sobie, co też chętnie wyrażali Polacy, odpowiadając na pytania; biorąc udział w badaniu „Barometr ekologiczny Bałtyku. Co wiemy o stanie naszego morza?”.

Przeprowadzone badanie ukazało nie tylko szerokie zainteresowanie nadmorską turystyką, ale także pogłębioną wiedzę Polaków o zagrożeniach dla akwenu, z których największym, zdaniem respondentów, zdają się być zanieczyszczenia trafiające do Bałtyku poprzez zasilające go rzeki, a także zanieczyszczenia substancjami chemicznymi oraz te wynikające z zalegającej na dnie Bałtyku broni chemicznej, pochodzącej z okresu II wojny światowej.

Zanieczyszczenia te, które moglibyśmy zakwalifikować do jednej grupy, roboczo nazwanej „chemiczną”, moglibyśmy jednocześnie umieścić w kategorii zanieczyszczeń, których powstrzymanie jest utrudnione lub prawie niemożliwe. Plaże bowiem możemy posprzątać, a rozwój ekonomiczny z łatwością regulować; co jednak zrobić z tym, co od dziesiątek lat zalega na dnie Bałtyku?

Wysiłkom na rzecz oczyszczenia Morza Bałtyckiego sprzyja międzynarodowa współpraca w tym zakresie. W kwietniu 2021 roku Parlament Europejski wezwał w swojej rezolucji państwa członkowskie do wspólnych wysiłków na rzecz usunięcia wraków okrętów i broni chemicznej, znajdujących się w wodach akwenu. Skomplikowanie i skala opisywanych działań wymaga bowiem współpracy ponadnarodowej, której efektem powinien być Bałtyk czysty, pozbawiony zagrożeń i przyjazny – zarówno dla przyszłych pokoleń, jak i morskich stworzeń, których życiodajna obecność w morzu jest przecież warunkiem *sine qua non* jego istnienia.

Znaczny udział zanieczyszczeń pochodzących z przemysłu i rolnictwa krajów zlewiska Morza Bałtyckiego, do tego niewielkie możliwości samooczyszczania poprzez wymianę wód z Oceanem Atlantyckim, powodują, że Bałtyk jest akwenem szczególnie narażonym na antropopresję poprzez eutrofizację. Już teraz, według różnych szacunków, na obszarze o powierzchni ok. 49 tys. km² występują w Bałtyku niedobory tlenu, a według części prognoz obszar ten może powiększyć się nawet dwukrotnie (dane pochodzą z IMGW). Międzynarodowe wysiłki na rzecz redukcji zanieczyszczeń (przede wszystkim azotowych i fosforowych) są skuteczne. Proces ten musi być jednakowoż podtrzymany i zintensyfikowany w celu osiągnięcia jeszcze bardziej satysfakcjonujących efektów.

Pozytywne działania człowieka, zmierzające do oczyszczenia morza, będą także utrudnione przez zmiany klimatu, które prowadzą globalnie do wzrostu poziomu mórz i nasilenia się ekstremalnych zjawisk pogodowych; te natomiast niosą także zagrożenie dla polskiego nabrzeża i miejscowości położonych w ujściowych odcinkach rzek przymorskich. Są także znacznym utrudnieniem dla działalności człowieka w obszarze akwenu.

Jednym z najistotniejszych aktualnie działań w rejonie Morza Bałtyckiego jest budowa farm wiatrowych, które posłużą jako stabilne źródło energii w polskim miksie energetycznym. Cieszy zatem szerokie poparcie Polaków dla tego projektu wykazane we wspomnianym już badaniu. Rozwój energetyki wiatrowej, a także międzynarodowych połączeń elektroenergetycznych, to bowiem scenariusz odpornego na czynniki zewnętrzne, a co za tym idzie bezpiecznego systemu energetycznego Polski.

Międzynarodowa, wieloobszarowa współpraca na rzecz poprawy jakości akwenu, to zatem wyzwanie ponad wszelką wątpliwość istotne. Dlatego też jako UN Global Compact Network Poland realizujemy wraz z Enea projekt #BałtykDlaPokoleń. Mamy też nadzieję, że zaprezentowany Państwu raport, przekona nieprzekonanych i stanie się nowym impulsem do dyskusji oraz działań na rzecz czystego i przyjaznego dla nas wszystkich Morza Bałtyckiego.

Ocena stanu Morza Bałtyckiego

Morze Bałtyckie na „trójkę”

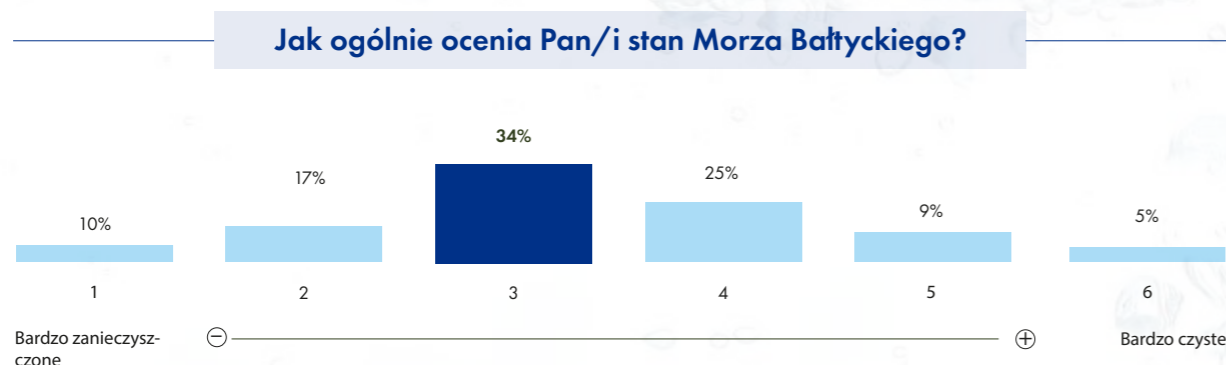
Bałtyk na tle innych akwenów

Trend dotyczący czystości Bałtyku

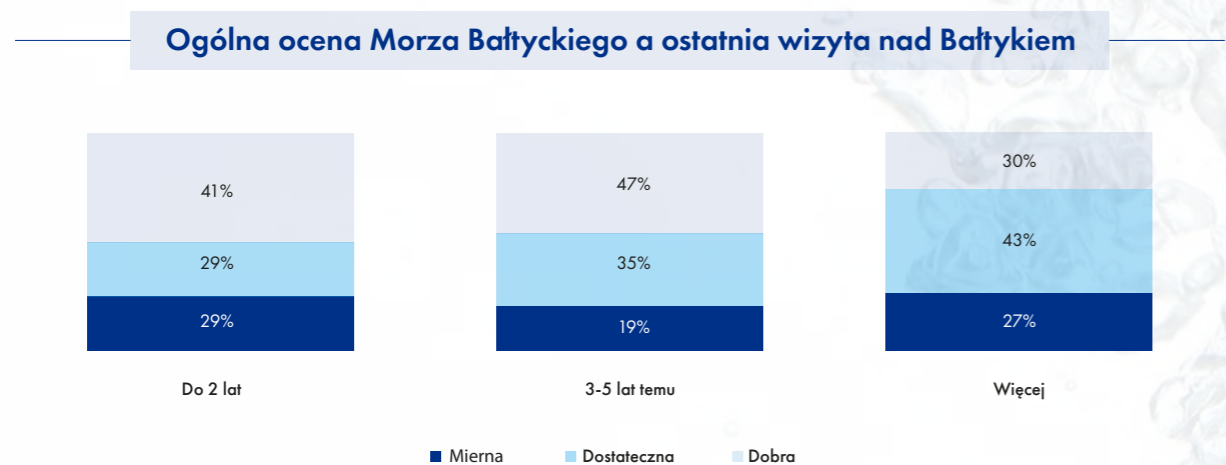
Morze Bałtyckie na „trójkę”

Na zlecenie Grupy Enea, Instytut Badań Rynkowych i Społecznych IBRiS zapytał Polaków o ich ogólną ocenę Morza Bałtyckiego. Ankietowani mieli do dyspozycji skalę ocen od 1 do 6, gdzie 1 oznacza „bardzo zanieczyszczone”, a 6 – „bardzo czyste”.

Okazało się, że Polacy wystawili Bałtykowi mocną „trójkę”. Takich ocen było najwięcej w odpowiedziach ankietowanych (34%) i tak wynika ze średniej arytmetycznej stopni, która wynosi 3,23. Co czwarty ankietowany postawił ocenę dobrą. Zaledwie co dziesiąty badany ocenia Morze Bałtyckie jako bardzo czyste. Znacznie więcej, bo 27%, wystawiło ocenę negatywną (1 i 2).

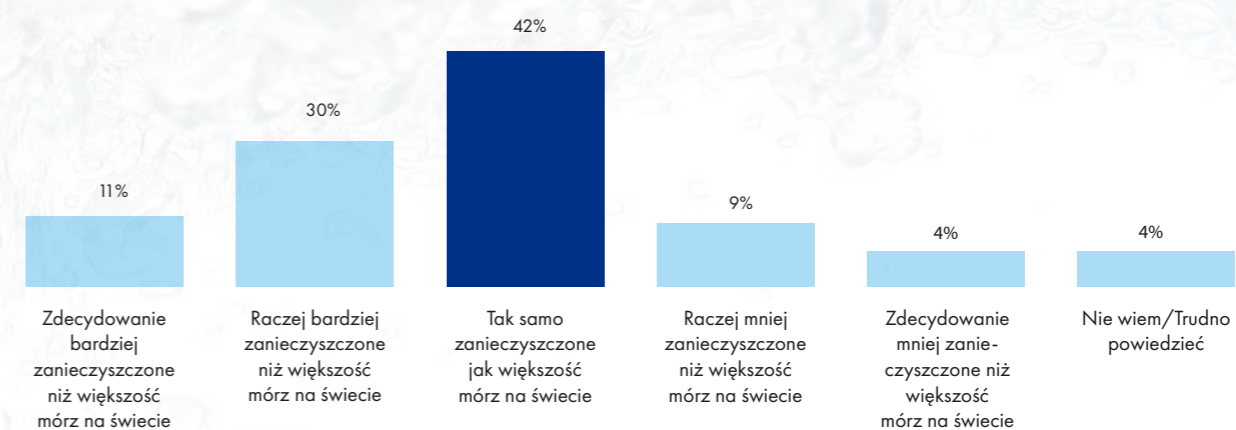

Powyższe oceny respondentów zestawiono w badaniu z deklarowaną przez nich ostatnią wizytą nad Bałtykiem. Okazało się, że najlepiej czystość Morza Bałtyckiego postrzegają ankietowani, którzy mieli z nim bezpośrednią styczność od 3 do 5 lat temu (47% dobrych ocen w tej grupie). Ci, którzy byli nad morzem w ciągu ostatnich dwóch lat również wystawiają dobre oceny znacznie częściej (41%), niż ci, którzy pamiętają je sprzed pięciu lat i dawniej (30%).

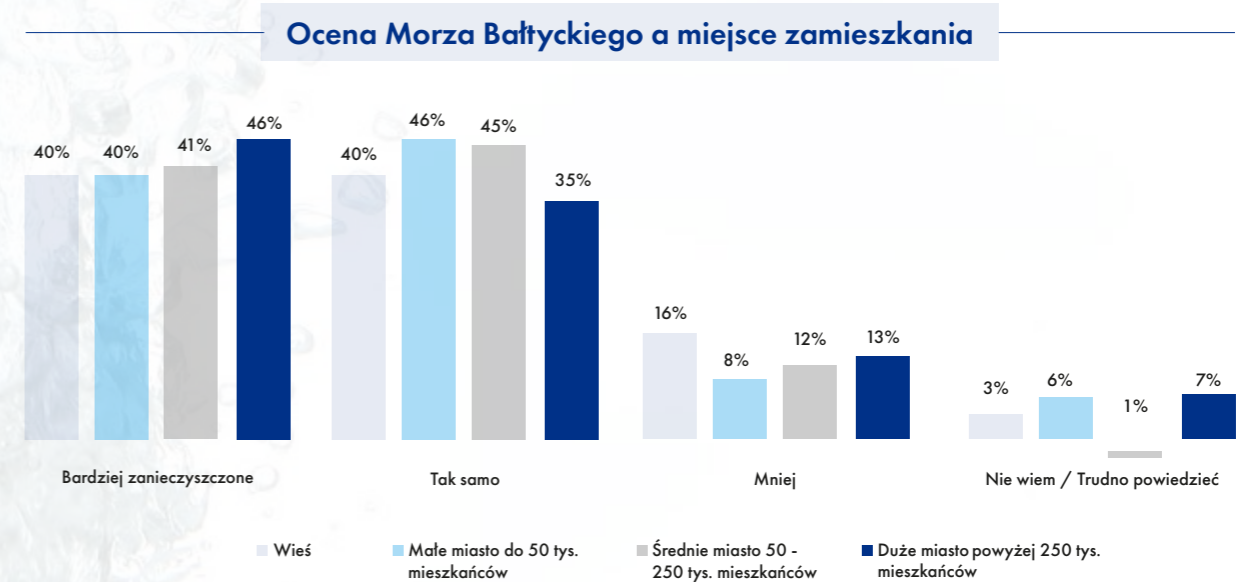

Bałtyk na tle innych akwenów

W ocenie Polaków Morze Bałtyckie wypada niekorzystnie w porównaniu z innymi akwenami, jeśli chodzi o czystość. Aż dwóch na pięciu ankietowanych (41%) uważa, że Bałtyk jest bardziej zanieczyszczony niż większość tego rodzaju zbiorników wodnych na świecie. Niemal tyle samo (42%) jest zdania, że nasze morze jest tak samo zanieczyszczone, jak inne zbiorniki wodne na naszej planecie. Zdaniem co dziesiątego respondenta stan Morza Bałtyckiego nie odbiega od innych akwenów.

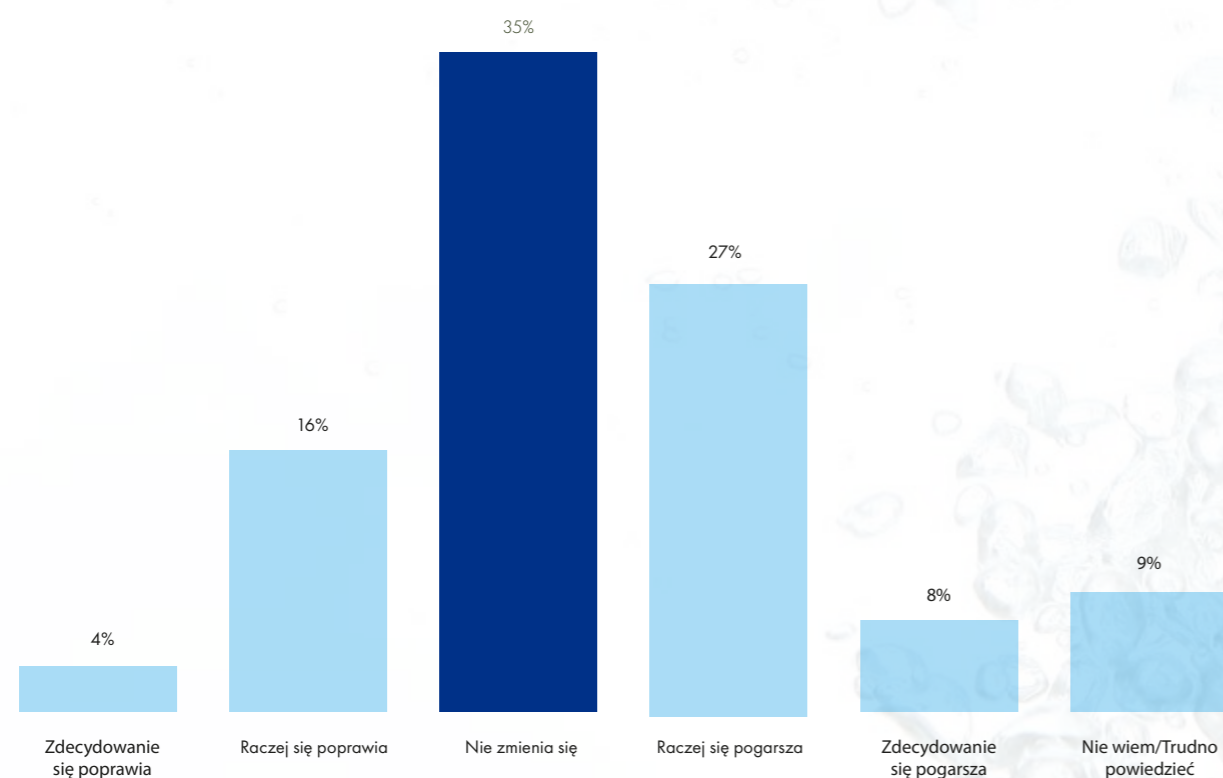
Przeświadczenie o tym, że Bałtyk jest bardziej zanieczyszczony niż inne morza spotykane jest przede wszystkim wśród osób z dużych miast powyżej 250 tys. mieszkańców (46%). O tym, że Morze Bałtyckie jest czystsze niż inne akweny przekonani są zwłaszcza mieszkańcy wsi (16%). Z kolei ankietowani z małych miast twierdzą najczęściej, że Bałtyk jest tak samo zanieczyszczonym zbiornikiem wodnym jak inne na Ziemi.

Trend dotyczący czystości Bałtyku

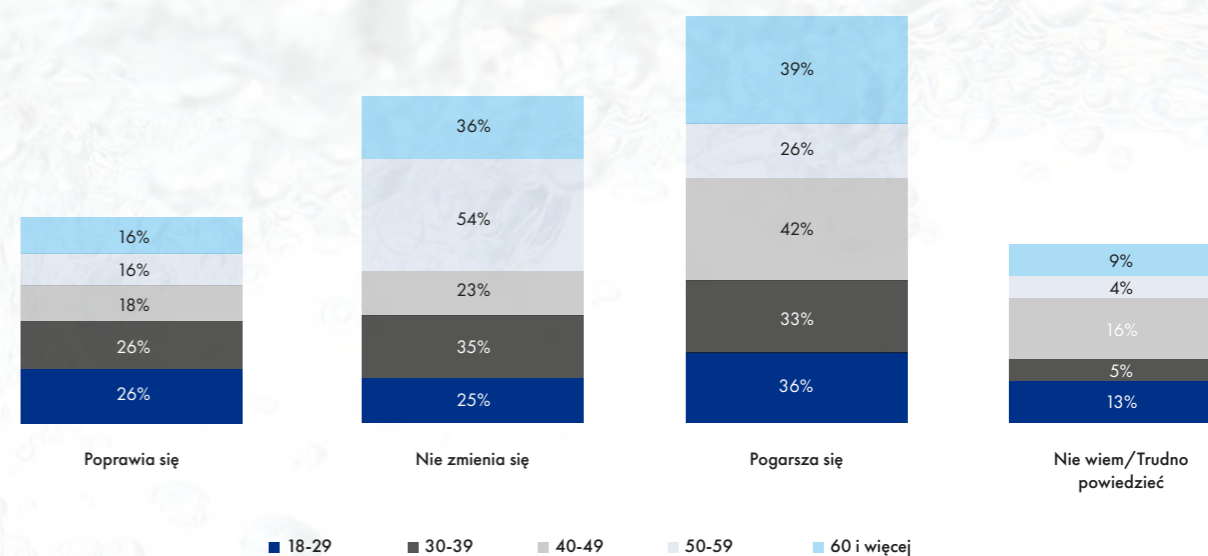
W powszechnej opinii Morze Bałtyckie nie jest uznawane za czysty akwen. Jak wynika z przeprowadzonego badania, Polacy nie są też optymistami w kontekście jego przyszłości. Zdaniem 35% respondentów jego stan nie zmienia się, a tak samo liczna grupa jest przekonana, że ulega on pogorszeniu. Stosunkowo duży odsetek respondentów nie ma zdania na ten temat (9%).

Czy czystość Morza Bałtyckiego Pana/i zdaniem:

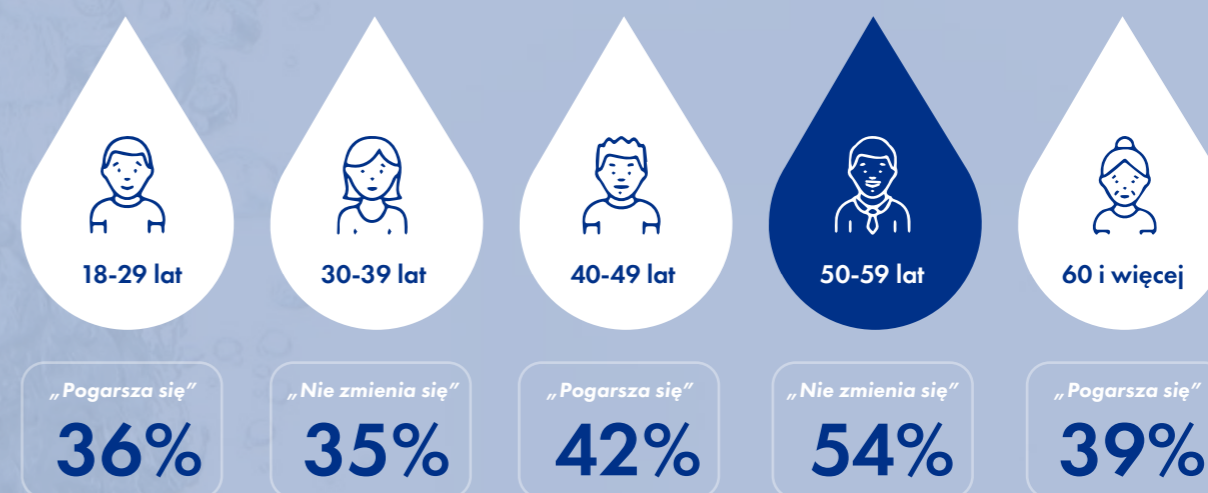

Co ciekawe, o tym, że czystość Bałtyku poprawia się, przekonani są przede wszystkim młodzi Polacy w wieku 18-29 i 30-39 lat (w obu grupach tę odpowiedź wskazało po 26% respondentów). Z kolei na pogarszającą się czystość wskazują najczęściej ankietowani w średnim wieku (40-49 lat) – 42% wskazań w tej grupie. Ponad połowa Polaków (54%) w wieku 50-59 lat uważa natomiast, że czystość Morza Bałtyckiego nie zmienia się.

Ocena czystości Morza Bałtyckiego a wiek respondentów

CZYSTOŚĆ MORZA BAŁTYCKIEGO A WIEK RESPONDENTÓW

Największe zagrożenia dla Bałtyku

**Główne zagrożenia dla Bałtyku
i jego obecne problemy**

**O jakich zanieczyszczeniach
Bałtyku wiedzą Polacy?**

Najniebezpieczniejsze zanieczyszczenia

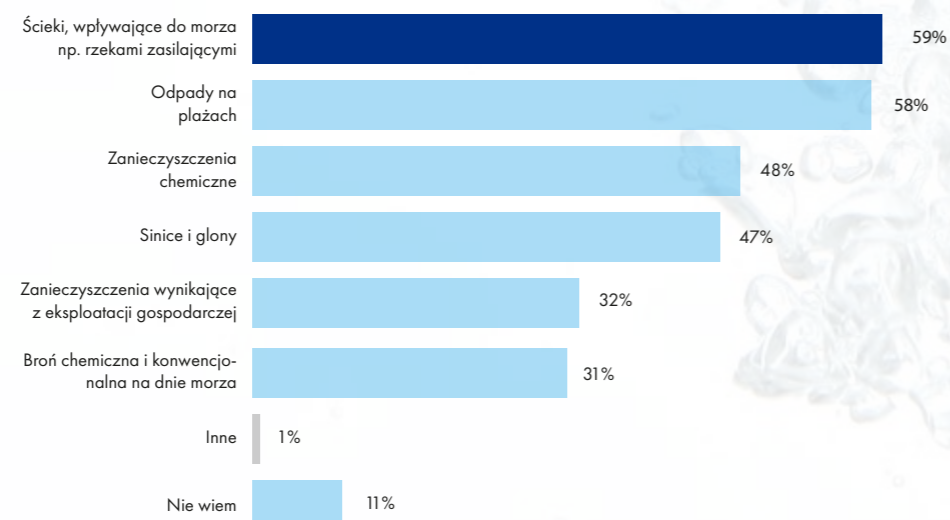
Główne zagrożenia dla Bałtyku i jego obecne problemy

Ankietowani zostali poproszeni o samodzielne wskazanie kilku największych zagrożeń i problemów związanych z zanieczyszczeniem środowiska Morza Bałtyckiego. Najczęściej wskazywano wpływające do morza ścieki oraz odpady na plażach (odpowiednio 59% i 58%). Na pierwszy problem uwagę zwracają przede wszystkim kobiety (65%; mężczyźni: 53%) oraz Polacy w wieku 18-29 lat (60%). Podobnie rzecz ma się z odpadami. Tu także problem widzi 64% ankietowanych kobiet (wobec 50% mężczyzn) oraz młodzi respondenci w wieku 18-39 lat (66%). Blisko połowa badanych wskazała zanieczyszczenia chemiczne oraz sinice i glony (odpowiednio 48% i 47%). Niebezpieczeństwo ze strony odpadów chemicznych widzą przede wszystkim najmłodszy ankietowani (61%), a zagrożenia ze strony sinic i glonów wskazują zwłaszcza Polacy powyżej 60. roku życia (55%) oraz mieszkańcy największych miast powyżej 250 tys. mieszkańców (56%).

Niemal jedna trzecia ankietowanych obawia się zanieczyszczeń wynikających z eksploatacji gospodarczej morza oraz ze spoczywającej na jego dnie broni chemicznej i konwencjonalnej.

Zanieczyszczeń będących efektem eksploatacji gospodarczej Bałtyku najbardziej boją się Polacy w wieku 50-59 lat (38%), 60 lat i starsi (41%) oraz mieszkańcy wsi (39%). Zalegającą na dnie Bałtyku broń jako zagrożenie postrzegają głównie Polacy starsi, z wyższym wykształceniem i mieszkający w dużych miastach. W populacji osób powyżej 50. roku życia na ten problem wskazuje 44% ankietowanych, natomiast wśród osób młodszych (18-49 lat) takich wskazań jest zaledwie 20%.

Jakie są Pana/i zdaniem największe zagrożenia i problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska Morza Bałtyckiego?

O jakich zanieczyszczeniach Bałtyku wiedzą Polacy?

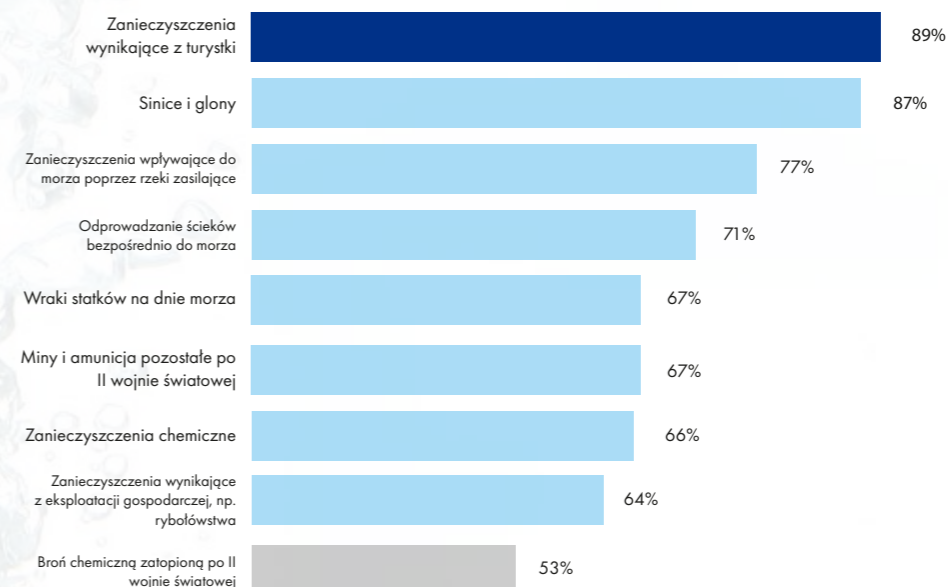
Aż 9 na 10 ankietowanych spotkało się z informacjami o zanieczyszczeniu Bałtyku, powodowanym rozwojem turystyki. Równie duży odsetek respondentów wskazało w tej części badania informacje o zanieczyszczeniu związanym z sinicami i glonami. Na pierwszą z tych odpowiedzi – turystykę wskazali niemal wszyscy najmłodszy badani w wieku 18-29 lat (98%). Ponad trzy czwarte ankietowanych słyszało o zanieczyszczeniach wpływających do morza przez zasilające je rzeki (77%) – na to zagrożenie wskazało aż 90% ankietowanych w wieku 60 lat i więcej.

7 na 10 Polaków wskazało niebezpieczeństwo wynikające z odprowadzania ścieków do morza. Dwie trzecie ankietowanych spotkało się z informacjami o zalegających na dnie morza wrakach statków, minach i amunicji pozostałych po II wojnie światowej, zanieczyszczeniach chemicznych oraz tych, które wynikają z eksploatacji gospodarczej.

Problem związany z minami i amunicją pozostałą w morzu po wojnie jest wskazywany znacznie częściej przez ankietowanych w wieku 60 lat i starszych (88%), wobec 47% wskazań w grupie wiekowej 18-39.

Ponad połowa Polaków słyszała o broni chemicznej zatopionej w Bałtyku po II wojnie światowej. Ten problem dostrzega znacznie więcej mężczyzn (61%) niż kobiet (46%) oraz przede wszystkim ankietowani powyżej 50. oraz 60. roku życia (odpowiednio: 68% i 74% respondentów). Wśród młodszych Polaków z informacjami o tym zagrożeniu spotkało się jedynie ok. 40% osób.

Czy spotkał się Pan/i z informacjami o zanieczyszczeniu Bałtyku przez:

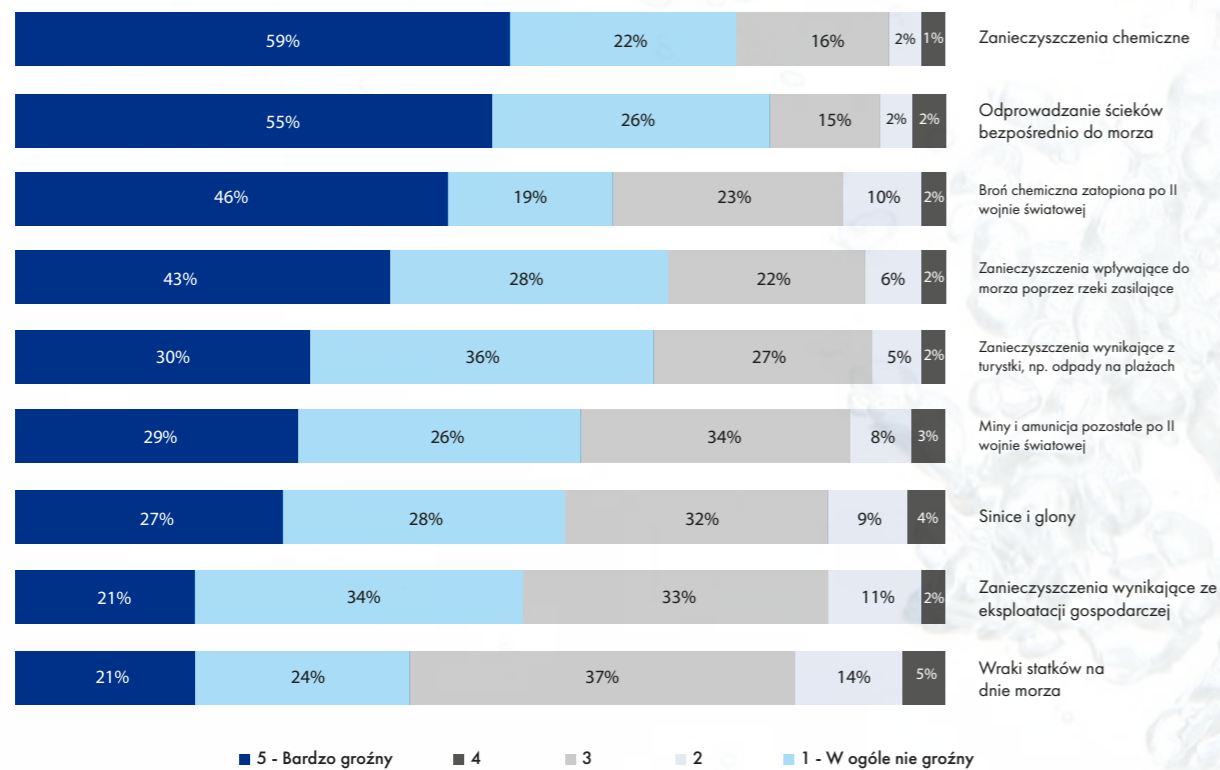
Najniebezpieczniejsze zanieczyszczenia

Za najbardziej niebezpieczne dla Bałtyku Polacy uznali zanieczyszczenia chemiczne i te powodowane odprowadzaniem ścieków bezpośrednio do morza (po 81%). Warto przy tym zauważyć, że pierwsze z nich jako bardzo groźne („5” w pięciopunktowej skali) wskazywano częściej (59% wobec 55%).

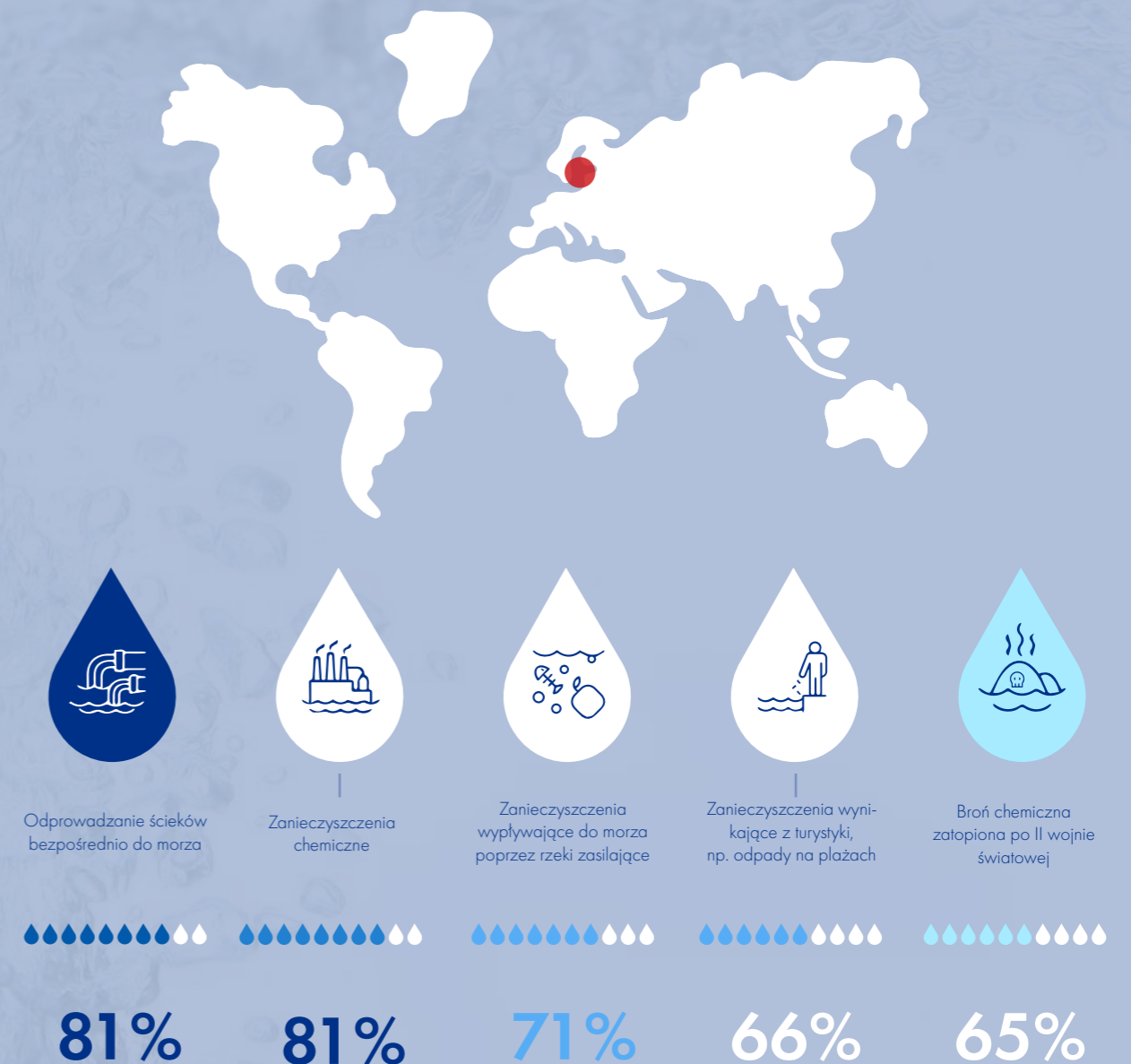
Kolejną kwestią, która zdaniem respondentów jest najbardziej paląca i zasługuje na uwagę w kontekście zagrożenia dla funkcjonowania ekosystemu Morza Bałtyckiego jest broń chemiczna zatopiona po II wojnie światowej (46% wskazań respondentów).

Wśród pięciu największych zagrożeń dla Bałtyku ankietowani wskazywali również zanieczyszczenia wpływające do morza poprzez rzeki zasilające (łącznie 71% dla oceny „4” i „5”), a także zanieczyszczenia wynikające z turystyki, np. odpady na plażach (66%). Na dalszych miejscach znalazły się glony i sinice (56%), miny i amunicja pozostałe po II wojnie światowej oraz zanieczyszczenia wynikające z eksploatacji gospodarczej, np. rybołówstwa (po 55%). Najrzadziej w kontekście zagrożenia dla Bałtyku respondenci wskazywali na wraki statków zalegające na dnie morza (45%).

Jakie są Pana/i zdaniem największe zagrożenia i problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska Morza Bałtyckiego?

TOP5 ZAGROŻEŃ DLA BAŁTYKU

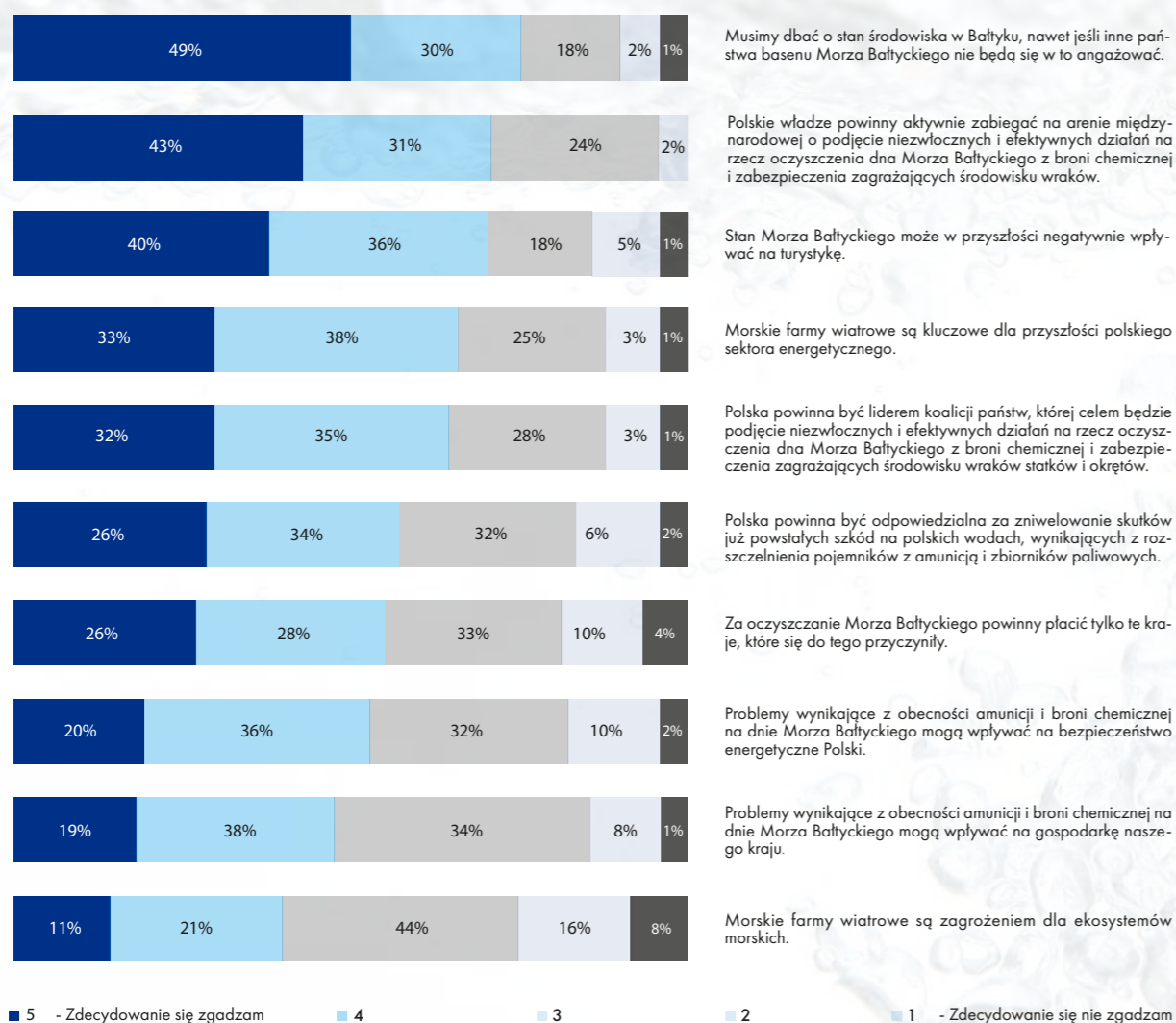

Opinie na temat Morza Bałtyckiego i jego popularność

**Polacy o stanie i przyszłości
Bałtyku**

Bałtyk jako miejsce wypoczynku

Polacy o stanie i przyszłości Bałtyku

Aż czterech na pięciu Polaków zgadza się ze stwierdzeniem, że sami musimy dbać o stan środowiska Bałtyku, nawet jeśli inne państwa basenu Morza Bałtyckiego nie będą się w to angażować (79%). W tym aspekcie zdecydowanie najczęściej ankietowanych wskazało odpowiedź „Zdecydowanie zgadzam się” – 49%. Konieczność otoczenia troską naszego morza przede wszystkim podkreślają respondenci w wieku 40-49 lat (86%) oraz 60 lat i starsi (81%). Pogląd ten jest także popularny wśród osób z wyższym wykształceniem (86%) oraz zamieszkałych w miastach powyżej 250 tys. mieszkańców (85%).

Blisko trzy czwarte respondentów (74%) uważa, że władze naszego kraju powinny aktywnie zabiegać na arenie międzynarodowej o podjęcie niezwłocznych i efektywnych działań na rzecz

oczyszczenia dna Morza Bałtyckiego z broni chemicznej i zabezpieczenia zagrażających środowisku wraków. Uważają tak przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem (80%) oraz mieszkańcy największych miast (84%).

Dwie trzecie ankietowanych (67%) uważa, że Polska powinna być liderem koalicji państw, której celem będzie podjęcie niezwłocznych i efektywnych działań na rzecz oczyszczenia dna Morza Bałtyckiego z broni chemicznej i zabezpieczenia zagrażających środowisku wraków statków i okrętów. Wskazują tak zwłaszcza osoby z grupy wiekowej 40-49 lat (77%) oraz respondenci z wykształceniem wyższym (74%), mieszkający w miastach o populacji powyżej 50 tys. (74%).

Zdaniem 56% badanych problemy wynikające z obecności amunicji i broni chemicznej na dnie Morza Bałtyckiego mogą wpływać na bezpieczeństwo energetyczne Polski, zaś 57% z nich uważa, że mogą wpływać na gospodarkę naszego kraju. Jednocześnie aż 7 na 10 Polaków wyraża opinię, że morskie farmy wiatrowe są kluczowe dla przyszłości polskiego sektora energetycznego. Ten pogląd podzielają przede wszystkim ankietowani w przedziale wiekowym 40-49 lat (80%), legitymujący się wyższym wykształceniem (74%), mieszkający w miastach powyżej 250 tys. mieszkańców (77%). Co ciekawe, jedna trzecia respondentów uważa, że morskie farmy wiatrowe są zagrożeniem dla ekosystemów morskich. Przeciwnego zdania jest 24% badanych, a największa grupa – 44% – ma do takiej opinii nastawienie neutralne.

TOP5 NAJCZĘSTSZYCH OPINII NA TEMAT BAŁTYKU

„Musimy dbać o stan środowiska w Bałtyku, nawet jeśli inne państwa basenu Morza Bałtyckiego nie będą się w to angażować”

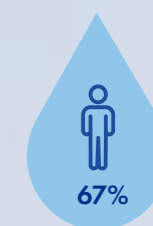
„Stan Morza Bałtyckiego może w przyszłości negatywnie wpływać na turystykę”

„Polskie władze powinny aktywnie zabiegać na arenie międzynarodowej o podjęcie niezwłocznych i efektywnych działań na rzecz oczyszczenia dna Bałtyku bronią chemiczną i zabezpieczenia zagrażających środowisku wraków.”

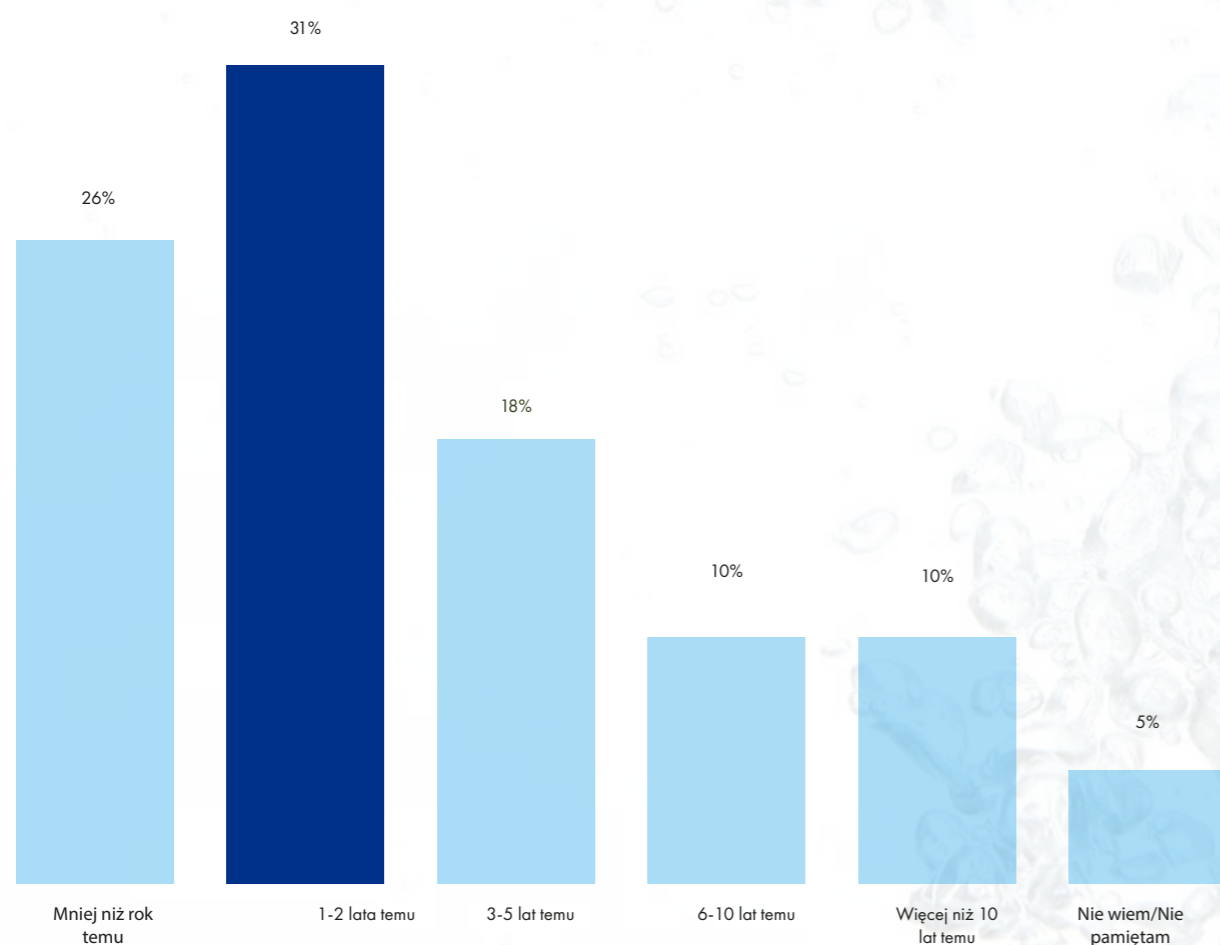
„Morskie farmy wiatrowe są kluczowe dla przyszłości polskiego sektora energetycznego”

„Polska powinna być liderem koalicji państw, której celem będzie podjęcie niezwłocznych i efektywnych działań na rzecz oczyszczenia dna Bałtyku z broni chemicznej i zabezpieczenia zagrażających środowisku wraków statków i okrętów.”

Morze Bałtyckie w ostatnich latach cieszy się ogromną popularnością wśród mieszkańców naszego kraju. W ostatnich dwóch latach aż 57% Polaków było nad Bałtykiem, z czego niemal co drugi z nich w ciągu ostatnich 12 miesięcy. To pokazuje, że polskie morze, mając duży potencjał turystyczny, jest jednocześnie pod dużą presją turystyki i należy podejmować działania, które zmierzają do ciągłej poprawy stanu jego czystości.

Kiedy ostatni raz był/a Pan/i nad Morzem Bałtyckim?

Badanie „Barometr ekologiczny Bałtyku. Co wiemy o stanie naszego morza?” pokazuje, że Polacy są świadomi zagrożeń dotyczących ekosystemu Morza Bałtyckiego; i to nie tylko tych związanych z turystyką (89% ankietowanych spotkała się z informacjami na ten temat) i corocznym zakwitom sinic, uniemożliwiającym korzystanie w pełni z uroków nadmorskiego wypoczynku (87%). Aż dwie trzecie ankietowanych wskazało na zanieczyszczenia związane z zalegającymi na dnie wrakami statków oraz minami i amunicją, będącymi pozostałościami po II wojnie światowej. Ponad połowa respondentów (53%) słyszała również o zatopionej po wojnie w Bałtyku broni chemicznej.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że zdaniem zdecydowanej większości badanych (74%), polskie władze powinny aktywnie zabiegać na arenie międzynarodowej o podjęcie niezwłocznych i efektywnych działań na rzecz oczyszczenia dna Morza Bałtyckiego z broni chemicznej i zabezpieczenia zagrażających środowisku wraków. Co więcej, aż dwóch na trzech mieszkańców naszego kraju uważa, że to Polska powinna być liderem koalicji państw, której celem będzie rozwiązanie tego palącego problemu.

Jak wskazują eksperci podsumowujący raport „Barometr ekologiczny Bałtyku. Co wiemy o stanie naszego morza?” – zarówno dr hab. Jacek Bełdowski z Instytutu Oceanologii Polskiej Akademii Nauk, jak i Olga Sarna, prezes Fundacji MARE – w przyszłości duże znaczenie w kontekście gospodarczym i ekologicznym będzie miał rozwój morskiej energetyki wiatrowej na Bałtyku. Zauważają to również uczestnicy badania: 71% z nich ocenia, że będzie to działanie kluczowe dla rodzimego sektora energetycznego. Biorąc pod uwagę rosyjską agresję na Ukrainę i konieczność uniezależnienia Polski od surowców energetycznych ze Wschodu, rozwój bałtyckich farm wiatrowych i skorelowana z nim kwestia oczyszczenia dna morskiego z niebezpiecznych pozostałości II wojny światowej powinny być działaniami o charakterze priorytetowym.

dr hab. Jacek Bełdowski,
prof. Instytutu Oceanologii Polskiej Akademii Nauk

W ocenie 27% Polaków Bałtyk jest morzem bardzo zanieczyszczonym lub zanieczyszczonym, zaś 41% uważa je za bardziej zanieczyszczone niż większość mórz. Nie odpowiada to stanowi faktycznemu. Morze Bałtyckie jest znacznie czystsze niż w XX wieku, a stężenia zanieczyszczeń wręcz odpowiadają niezanieczyszczonym rejonom innych mórz. Co warto podkreślić, czystość powoli, lecz nieustannie się poprawia.

Broń chemiczna i konwencjonalna postrzegana jest jako zagrożenie przez 31% badanych, w dużo mniejszym stopniu niż ścieki czy zanieczyszczenia chemiczne. Faktycznie, ma ona znacznie mniejszy wpływ na stopień degradacji morza. Jednakże w przeciwieństwie do „zwykłych” odpadów, jest stałym, punktowym źródłem zagrożenia. Coraz lepsze technologie oczyszczania i implementacja traktatów międzynarodowych systematycznie zmniejszają dopływ zanieczyszczeń. Co do amunicji, ma ona wpływ również na inną działalność człowieka, taką jak rybołówstwo czy farmy wiatrowe. Biorąc pod uwagę rozwijającą się gospodarkę morską i brak działań dotyczących amunicji, jest to źródło, którego zagrożenie niestety rośnie zamiast maleć. Widać jednak, że świadomość społeczeństwa daleka jest od ignorancji – aż 74% badanych uważa, że powinno się podjąć międzynarodowe działania w tej sprawie, dotyczące także wraków, które są bardzo podobnym problemem. Można również zauważyć, że część ankietowanych dostrzega związek między gospodarką morską a tymi problemami. Tylko niewielka część Polaków postrzega farmy wiatrowe jako zagrożenie samo w sobie.

Spółeczeństwo powinno zrozumieć fakt, że oparte na wiedzy zarządzanie ryzykiem jest konieczne dla rozwiązania problemu amunicji. Należy uwzględnić ten aspekt nie tylko w planowaniu przestrzennym, ale także w sposobie, w jaki prowadzone są zarówno badania przedinwestycyjne, jak i wykonywane są prace podwodne w gospodarce morskiej. Zagrożenie uwolnienia toksycznej zawartości zatopionej amunicji w dużej mierze zależy od działalności człowieka. Należy też wytypować te wraki i amunicję, które mogą zwiększyć uwalnianie toksyn do wody w wyniku procesów naturalnych i na nich skupić wysiłki zmierzające do ich usunięcia oraz neutralizacji.

Skomplikowana sytuacja prawna i niejasna odpowiedzialność za zatapianie amunicji sprawiają, że tylko wysiłek międzynarodowy ma szansę rozwiązać te problemy. Konieczny jest udział ekspertów z różnych dziedzin, a także wykorzystanie skomplikowanej technologii poszukiwania, szacowania ryzyka i neutralizacji zagrożenia.

Olga Sarna
Prezes Zarządu Fundacji MARE

Misją Fundacji MARE, jako organizacji pożytku publicznego zajmującej się ochroną ekosystemu Morza Bałtyckiego, jest między innymi edukacja społeczeństwa i budowanie wrażliwości ekologicznej wśród mieszkańców Polski. Dlatego też niezmiernie cieszą nas wyniki niniejszego badania, pokazujące, że znaczna część Polaków ma świadomość problemów środowiskowych, z którymi boryka się Bałtyk i uważa, że dbanie o stan ekosystemu jest naszym obowiązkiem.

Aż 79% ankietowanych uważa, że sami musimy dbać o stan środowiska Bałtyku, nawet jeśli inne państwa basenu Morza Bałtyckiego nie będą się w to angażować. Jest to niezwykle istotne stwierdzenie, szczególnie biorąc pod uwagę fakt, iż Polska jest krajem o największym wpływie na stan Bałtyku, ponieważ aż 45% wszystkich mieszkańców zlewni to mieszkańcy Polski, a niemal cały obszar naszego kraju (tj. 99,7%) znajduje się na jej terenie. Z tego powodu tak istotne jest, aby ochrona Bałtyku stała się priorytetem w naszym kraju – zarówno z perspektywy administracji rządowej, jak i społecznych działaczy oddolnych.

Jednakże nie możemy zapominać, że aby adekwatnie zaadresować i przeciwdziałać zagrożeniom dla Bałtyku – szczególnie takim jak zatopiona broń chemiczna i konwencjonalna oraz niebezpieczne wraki z paliwem – niezbędna jest współpraca międzynarodowa. Obecnie obowiązujące prawo nie określa jednoznacznie, kto jest odpowiedzialny za podjęcie działań mających na celu mitygację tych zagrożeń. Niezbędne jest doprecyzowanie przepisów prawnych w tym zakresie i wprowadzenie systemu zarządzania, który pozwoli na dokonanie ocen ryzyka i monitoring niezbędny do podjęcia, kolejnych działań. Przeprowadzone badanie pokazuje, że świadomość społeczeństwa w tym zakresie jest na bardzo wysokim poziomie – aż 74% respondentów uważa, że władze naszego kraju powinny aktywnie zabiegać na arenie międzynarodowej o podjęcie niezwłocznych działań w celu oczyszczenia dna Bałtyku z broni chemicznej i zabezpieczenia niebezpiecznych dla środowiska wraków. Jest to niezwykle istotne, ponieważ presja społeczeństwa jest najlepszą drogą do wdrożenia niezbędnych zmian politycznych.

Ze względu na swą specyfikę, Bałtyk jest morzem wyjątkowym w skali świata. To akwen stosunkowo płytki, mało zasolony oraz półzamknięty. Zmiany zachodzące w tym zbiorniku za sprawą działalności człowieka oraz postępujących zmian klimatycznych, tj. m.in. wzrostu temperatury oraz poziomu morza, można tu zaobserwować znacznie szybciej niż w oceanach i innych zbiornikach morskich. Dodatkowo, specyfika ekosystemu, zmieniająca się na skutek postępujących zmian klimatu, ma wpływ na każde z innych wymienionych zagrożeń – szczególnie na wzmożony zakwit sinic w wyniku podwyższenia

temperatury i zwiększenia powierzchni przydennych stref beztlenowych. Zmiana temperatury, pH oraz stopnia zasolenia może także mieć wpływ na korozję broni i wraków. Zmiany te nie pozostają też bez wpływu na organizmy żyjące w morzu. Obecnie, jako największego poszkodowanego zmian klimatycznych w Bałtyku, najczęściej wskazuje się dorsza, który traci swoje przydenne obszary rozrodcze w wyniku niedoborów tlenu i – jako ryba zimnolubna – nie jest w stanie odrodzić swojego stada w obecnych warunkach.

Nie ma więc wątpliwości, że działania podejmowane w celu rozwiązania kryzysu klimatycznego są także działaniami chroniącymi Bałtyk. Jednym z takich działań będzie rozwój sektora energetyki wiatrowej, co – jak wynika z badania – popiera 71% ankietowanych. Jednak zmiany klimatu to problem globalny i do jego rozwiązania potrzeba globalnych decyzji i przedsięwzięć oraz holistycznego podejścia do wszystkich zagrożeń środowiskowych i ich wzajemnego oddziaływania na siebie. Nie oznacza to jednak, że działania lokalne nie są ważne – przeciwnie, nawet nasze jednostkowe postawy mają znaczenie dla ekosystemu. Wszystko zaczyna się od świadomości problemu, chęci zaangażowania i poszerzenia swojej wiedzy.

Barometr ekologiczny Bałtyku

Raport stworzony w ramach akcji #BałtykDlaPokoleń

Metodologia badania

Badanie ogólnopolskie w zakresie świadomości ekologicznej dotyczącej stanu i zagrożeń Morza Bałtyckiego zostało przeprowadzone przez Instytut Badań Rynkowych i Społecznych IBRiS na zlecenie spółki Enea S.A. na reprezentatywnej próbie n=1000 wśród pełnoletnich mieszkańców Polski. Badanie zostało zrealizowane metodą telefonicznych standaryzowanych wywiadów kwestionariuszowych, wspomaganych komputerowo (CATI), w marcu 2022 roku.

O akcji #BałtykDlaPokoleń

Projekt #BałtykDlaPokoleń to wspólna inicjatywa Grupy Enea i UN Global Compact Network Poland. Jej celem jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem broni chemicznej i konwencjonalnej zatopionej po II wojnie światowej w Morzu Bałtyckim. Ideą akcji jest dostarczanie informacji niezbędnych do pełnego zrozumienia istoty problemów z którymi mierzy się Bałtyk, a także informowanie o statusie prac organizacji międzynarodowych, ukierunkowanych na oczyszczenie dna morskiego oraz unieszkodliwienie niebezpiecznych materiałów.

Misją projektu #BałtykDlaPokoleń jest dążenie do realizacji rezolucji Parlamentu Europejskiego z 27 kwietnia 2021 roku, wzywającej Unię Europejską do oczyszczenia Morza Bałtyckiego z broni chemicznej z okresu II wojny światowej. [Ty również możesz dołączyć do tej inicjatywy! Podpisz apel dostępny na stronie baaltykdlapokolen.pl.](https://www.baaltykdlapokolen.pl)

© 2022 Enea S.A. Wszelkie prawa zastrzeżone.
Cytowanie danych za: „Barometr ekologiczny Bałtyku”

Redakcja:

Mateusz Patola, CE Communication
e: m.patola@cecpolska.pl

Więcej informacji udziela:

Biuro Prasowe Grupy Enea
e: biuro.prasowe@enea.pl

www.enea.pl